

Endringer i produktforskriften kapittel 3, omsetningskrav for sjøfart

I dette dokumentet er bestemmelser som er endret fra produktforskriften per 1. januar 2023 markert. Endringene er markert i **rødt**.

Forskrift om endring i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (omsetningskrav for sjøfart)

Hjemmel: Fastsatt av Klima og Miljødepartementet xx.xx.xxxx med hjemmel i lov i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 4 og § 8, jf. forskrift 5. august 1977 nr. 2 om gjennomføring av lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester § 5.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg IV nr. 41 (direktiv 2009/28/EF, som endret ved direktiv 2013/18/EU og direktiv (EU) 2015/1513).

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) foreslås følgende endringer:

Kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3. Omsetningskrav for biodrivstoff og bærekraftskriterier for biodrivstoff og flytende biobrensel

§ 3-1. Formål

Formålet med kapittelet er å fremme omsetning av biodrivstoff og å fremme bærekraft for biodrivstoff og flytende biobrensler.

§ 3-2. Definisjoner

I dette kapittelet menes med

- a. *biomasse*: den biologisk nedbrytbare delen av produkter, avfall og rester av biologisk opprinnelse fra landbruk, skogbruk, fiske, akvakultur og tilhørende næringer, samt den biologisk nedbrytbare delen av industriavfall og kommunalt avfall, likevel ikke avfall av fossilt opphav.
- b. *biodrivstoff*: flytende eller gassformig brensel til transport som er produsert av biomasse.
- c. *flytende biobrensel*: flytende brensel til andre energiformål enn transport, herunder til elektrisitet og oppvarming og kjøling, produsert av biomasse. *Biogass er ikke omfattet.*

- d. *avfall*: ethvert stoff eller materiale som innehaveren kvitter seg med eller har til hensikt eller er forpliktet til å kvitte seg med. Råvarer som bevisst har blitt endret for å regnes som avfall, skal ikke anses som avfall.
- e. *rester*: restprodukter fra landbruk, havbruk, fiskeri og skogbruk, samt prosesseringsrester. Et prosesseringsrestprodukt er et stoff som er fremstilt i en produksjonsprosess som primært tar sikte på å fremstille noe annet. Restproduktet må ikke være et direkte mål med produksjonsprosessen og prosessen må ikke ha vært endret bevisst for å produsere restproduktet.
- f. *lignocellulosemateriale*: materiale som består av lignin, cellulose og hemicellulose, f.eks. biomasse fra skoger, trebaserte energivekster og rester og avfall fra skogindustri.
- g. *celluloseholdig materiale som ikke er næringsmiddel*: råstoffer som hovedsakelig består av cellulose og hemicellulose, og som har lavere lignininnhold enn lignocellulosemateriale; det omfatter rester av næringsmiddel- og fôrvekster (f.eks. halm, stilker, agner og skall), energivekster i form av gress med lavt stivelsesinnhold (f.eks. raigress, rishirse, elefantgress, kjemperør og dekkvekster før og etter hovedvekster), industrielle rester (herunder fra næringsmiddel- og fôrvekster etter at vegetabiliske oljer, sukker, stivelse og protein er utvunnet) og materiale fra bioavfall.
- h. *omsetter*: den som omsetter drivstoff og/eller brensel og er registrert etter særavgiftsforskriften §§ 5-1 eller 5-2.
- i. *støtteordning*: alle virkemidler som EØS-stater benytter for å fremme bruken av energi fra fornybare kilder ved å redusere kostnaden ved denne energien, øke prisen den kan selges for eller ved hjelp av en forpliktelse om fornybar energi eller på annen måte, øke kjøpsvolumet av slik energi.
- j. *forpliktelse om fornybar energi*: nasjonal støtteordning som krever at en gitt andel av energiprodusentenes produksjon utgjøres av energi fra fornybare kilder, at en gitt andel av energileverandørenes leveranser utgjøres av energi fra fornybare kilder, eller at en gitt andel av energiforbrukernes forbruk utgjøres av energi fra fornybare kilder.
- k. *arealbruksendring*: endring i bruken av et areal mellom de seks arealbrukskategoriene som benyttes av FNs klimapanel (skog, gressmark, dyrket mark, våtmark, bebyggelse og annet).
- l. *avansert biodrivstoff*: biodrivstoff fremstilt av råstoff på listen i vedlegg V, del A og B.
- m. *avansert flytende biobrensel*: flytende biobrenslar fremstilt av råstoff på listen i vedlegg V, del A og B.
- n. *konvensjonelt biodrivstoff*: biodrivstoff som ikke er avansert biodrivstoff.
- o. *omsatt mengde*: det volum drivstoff og/eller brensel som en omsetter er eller hadde vært ansvarlig for å betale særavgifter for etter særavgiftsforskriften § 2-1, også dersom drivstoffet eller brenselet er unntatt fra eller fritatt for særavgifter.
- p. *fartøy*: fiske- og fangstfartøy, fartøy i næring, spesialskip til oppdrag på kontinentalsokkelen og offentlige fartøy som ikke er i næring.
- q. *akvakulturanlegg*: anlegg eller installasjon i sjø, som har tilknytning til oppdrett av akvakulturdyr.
- r. *spesialskip til oppdrag på kontinentalsokkelen*: som definert i særavgiftsforskriften § 4-4-3 (4).

- s. *offentlige fartøy som ikke er i næring*: fartøy som brukes i offentlig virksomhet, herunder militære fartøy.

§ 3-3. Krav til omsetning av biodrivstoff til veitrafikk

Omsetter av flytende drivstoff til veitrafikk skal sørge for at minst 17 volumprosent av total omsatt mengde flytende drivstoff per år består av biodrivstoff. Biogass skal holdes utenfor kravet.

Ved oppfyllelsen av omsetningskravet i første ledd skal:

- a. minst 12,5 volumprosent bestå av avansert biodrivstoff, og
- b. omsetning av avansert biodrivstoff utover kravet i a. telle dobbelt sammenlignet med konvensjonelt biodrivstoff, og
- c. minst 4 volumprosent av totalt omsatt mengde drivstoff til veigående bensinkjøretøy per år bestå av biodrivstoff.

3-3a. Krav til omsetning av avansert biodrivstoff til luftfart

Omsetter av flytende drivstoff til luftfart skal sørge for at minst 0,5 volumprosent av totalt omsatt mengde flytende drivstoff per år består av avansert biodrivstoff. Drivstoff som omsettes til flygninger utført av militært luftfartøy omfattes ikke av kravet.

§ 3-3b. Krav til omsetning av avansert biodrivstoff og biobrensel til sjøfart

Omsetter av flytende drivstoff og flytende brensler til fartøy og akvakulturanlegg skal sørge for at minst 4 volumprosent av total omsatt mengde flytende drivstoff og flytende brensler per år består av avansert biodrivstoff og avansert flytende biobrensel. Fra 1. januar 2024 er kravet 6 volumprosent. Biogass skal holdes utenfor kravet.

Kravet i første ledd gjelder ikke flytende drivstoff og flytende brensler som går til fartøy i utenriks fart, som definert i særavgiftsforskriften § 4-4-1 (3).

§ 3-3c. Krav til omsetning av avansert biodrivstoff og biobrensel til andre formål

Omsetter av flytende drivstoff og flytende brensler skal ved omsetning til andre formål enn veitrafikk, luftfart og *sjøfart* sørge for at minst 10 volumprosent av totalt omsatt mengde flytende drivstoff og flytende brensler til disse formålene per år består av avansert biodrivstoff og avansert flytende biobrensel. Biogass skal holdes utenfor kravet.

Kravet i første ledd gjelder ikke flytende drivstoff og flytende brensler som går til innretninger på kontinentalsokkelen, som definert i særavgiftsforskriften § 4-4-3 (3).

Følgende typer flytende drivstoff og flytende brensler skal ikke medregnes i total omsatt mengde i første ledd:

- a. Bensin
- b. Tungdestillat (gassolje med tåkepunkt over 5 °C)
- c. Tungolje (mineralolje som inneholder destillasjonsrest)

§ 3-3d. Krav til dokumentasjon på omsetning av flytende drivstoff og flytende brensler til sjøfart

Ved omsetning av flytende drivstoff eller flytende brensler til sjøfart skal omsetteren innhente en erklæring om, eller sikre annen egnet dokumentasjon på, at produktene er til bruk som nevnt i § 3-3b. En erklæring skal gis av den som om bord er ansvarlig for bunkringen, av rederiet eller av videreforhandler av drivstoffet.

Ved omsetning av flytende drivstoff eller flytende brensler til fartøy skal dokumentasjonen inneholde opplysninger om fartøyets navn, nasjonalitet, bestemmelsessted, mengde drivstoff og bunkringsdato. Ved omsetning av drivstoff til fartøy i utenriks fart skal første utenlandske havn oppgis i tillegg.

Ved omsetning av flytende drivstoff eller flytende brensler til akvakulturanlegg skal dokumentasjonen inneholde opplysninger om anleggets navn eller annen identifikasjon, lokasjon, mengde drivstoff og bunkringsdato.

Ved omsetning av flytende drivstoff eller flytende brensler til spesialskip til oppdrag på kontinentalsokkelen skal dokumentasjonen, i tillegg til å inneholde opplysninger om fartøyet, inneholde følgende opplysninger om den innretningen på kontinentalsokkelen skipet leverer drivstoff til: feltet og innretningens navn og lokasjon, mengde drivstoff levert og bunkringsdato.

Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år.

§ 3-4. Samlet oppfyllelse og fleksibilitet mellom omsetningskrav

Omsetningskravene i § 3-3, 3-3a, 3-3b og 3-3c kan oppfylles i samarbeid med andre omsettere innenfor samme omsetningskrav ved at omsettere som omsetter mer biodrivstoff eller biobrensel enn de er forpliktet til kan overføre overskytende volumer til andre omsettere.

Ved omsetning av biodrivstoff utover omsetningskravet i § 3-3 kan overskytende volum avansert biodrivstoff og avansert flytende biobrensel medregnes i oppfyllelsen av omsetningskravet i § 3-3c, og motsatt. Dette kan gjøres av den enkelte omsetter selv eller i samarbeid med andre omsettere.

§ 3-5. Krav til oppfyllelse av bærekraftskriterier

Biodrivstoff og flytende biobrensel som

- a. regnes med i oppfyllelsen av forpliktelser om fornybar energi, *herunder §§ 3-3 til 3-4 i denne forskrift*, eller
- b. er omfattet av økonomiske støtteordninger, skal, uavhengig av råstoffets opprinnelsesland, oppfylle bærekraftskriteriene i § 3-6 til § 3-9.

Biodrivstoff og flytende biobrensel produsert av avfall og rester, med unntak av rester fra jordbruk, akvakultur, fiskeri og skogbruk, skal bare oppfylle kravet til reduksjon av klimagassutslipp i § 3-6.

§ 3-6. Krav til reduksjon av klimagassutslipp

Bruk av biodrivstoff og flytende biobrensel som er omfattet av § 3-5 skal medføre en reduksjon i utslipp av klimagasser på minst 35 % i forhold til standardverdier for fossilt drivstoff og brensel, jf. vedlegg II, del C, punkt 19. Fra 1. januar 2018 skal utslippsreduksjonen være minst 50 %. Biodrivstoff og flytende biobrensel som er omfattet av § 3-5 og som er produsert på anlegg med produksjonsoppstart 5. oktober 2015 eller senere skal ha en klimagassreduksjon på minst 60 % fra 1. januar 2017. Reduksjon i klimagasser skal beregnes etter metode som beskrevet i vedlegg I, II og IV.

§ 3-7. Arealkriterier for biodiversitet

Biodrivstoff og flytende biobrensel som er omfattet av § 3-5 skal ikke være fremstilt av råstoff fra arealer som etter 1. januar 2008 hadde en av følgende statuser, uansett om arealet fortsatt har slik status eller ikke:

- a. skog og annet tresatt areal med hjemmehørende arter der det ikke er noen synlige tegn på menneskelig aktivitet, og de økologiske prosessene ikke er betydelig forstyrret,
- b. arealer som er utpekt:
 - i. ved lov eller av relevant myndighet for naturvernformål, eller
 - ii. for vern av sjeldne eller utryddelsestruede økosystemer eller arter anerkjent i internasjonale avtaler eller oppført på lister utarbeidet av mellomstatlige organisasjoner eller Den internasjonale naturvernorganisasjonen, og som er anerkjent i henhold til EØS-avtalenmed mindre det kan dokumenteres at produksjonen av råstoffet ikke kommer i strid med disse naturvernformålene,
- c. gressmark med stort biologisk mangfold som er
 - i. naturlige, det vil si gressmark som i fravær av inngrep fra mennesker fortsatt vil være gressmark og som opprettholder naturlig artssammensetning og økologiske særtrekk og prosesser, eller
 - ii. ikke-naturlige, det vil si gressmark som i fravær av inngrep fra mennesker vil opphøre å være gressmark og som er artsrik og ikke forringet, med mindre det kan dokumenteres at innhøsting av råstoffet er nødvendig for å opprettholde arealets status som gressmark.

Ved anvendelsen av første ledd bokstav c skal EØS-avtalens vedlegg II kapittel XVII nr. 6d (forordning (EU) nr. 1307/2014) gjelde som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg II kapittel XVII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig. Forordningens artikkel 2 skal ikke gjelde for gressmark som ligger innenfor EFTA-statenes territorium.

§ 3-8. Arealkriterier for arealer med høyt karbonlager

Biodrivstoff og flytende biobrensel som er omfattet av § 3-5 skal ikke være produsert av råstoff fra arealer som i januar 2008 hadde følgende status, og som ikke lenger har slik status:

- a. våtmarksområder, det vil si arealer som er dekket eller mettet av vann i hele eller en stor del av året,
- b. sammenhengende skogkledde områder, det vil si arealer som omfatter mer enn én hektar med trær som er mer enn fem meter høye og har en trekronedekning på mer enn 30 %, eller trær som kan nå disse verdiene på stedet,

c. arealer som omfatter mer enn én hektar med trær som er mer enn fem meter høye og har en trekronedekning på mellom 10 og 30 %, eller trær som kan nå disse verdiene på stedet, med mindre det kan dokumenteres at karbonlagrene i arealet før og etter omleggingen er slike at vilkårene i § 3-6 fortsatt vil bli oppfylt når metoden i vedlegg II del C blir anvendt.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder likevel ikke dersom arealet, på det tidspunktet råstoffet ble hentet ut, hadde samme status som i januar 2008.

§ 3-9. Andre arealkriterier

Biodrivstoff og flytende biobrensel som er omfattet av § 3-5 skal ikke fremstilles av råstoff fra arealer som var torvmark i januar 2008, med mindre det kan dokumenteres at dyrking og innhøsting av råstoffet ikke innebærer drenering av tidligere udrenert jord.

§ 3-10. Rapporteringsplikt på bærekraftskriterier

De som omsetter biodrivstoff og flytende biobrensel etter § 3-5 skal hvert år innen 31. mars rapportere til Miljødirektoratet på oppfyllelse av bærekraftskriteriene for foregående år. Til dette formål skal det benyttes et massebalansesystem som

- a. tillater at partier med råstoff eller biodrivstoff med ulike bærekraftsegenskaper kan blandes,
- b. krever at opplysninger om bærekraftsegenskaper og størrelsen på partiene i bokstav a forblir knyttet til blandingen, og
- c. fastsetter at summen av alle partier som trekkes ut av blandingen skal beskrives som å ha de samme bærekraftsegenskapene i de samme mengdene som summen av alle partier som tilføres blandingen.

Rapportering etter første ledd skal også inkludere relevante opplysninger om tiltak som er truffet for vern av jord, vann og luft, utbedring av forringet mark, unngåelse av overdrevent vannforbruk i arealer der vann er en knapp ressurs, og hensiktsmessige og relevante opplysninger om tiltak som er truffet for å ta hensyn til forholdene nevnt i vedlegg III i dette kapittelet.

Rapporteringen skal inkludere klimagassutslipp i hele livssyklusen per energienhet biodrivstoff eller flytende biobrensel, herunder de foreløpige gjennomsnittsverdiene for det beregnede utslippet som følge av indirekte arealbruksendringer som kan tilskrives biodrivstoff nevnt i vedlegg VI.

Med unntak av biodrivstoff og flytende biobrenslar omfattet av § 3-5 andre ledd, skal rapporteringen også oppgi hvorvidt det i beregningen av klimagassutslipp er benyttet bonus som følge av bruk av biomasse fra utbedret forringet mark nevnt i vedlegg II, del C, punkt 7 og 8, og hvorvidt det er benyttet faktor for beregning av utslippsreduksjon fra akkumulering av karbon i jord gjennom forbedret landbruksforvaltning i vedlegg II, del C, punkt 1 og 10, jf. vedlegg IV.

Hvis biodrivstoff eller flytende biobrenslar som er omfattet av § 3-5 andre ledd er benyttet, skal mengden fremgå av rapporten og det skal vedlegges dokumentasjon på at biodrivstoffet eller biobrenselet er omfattet av § 3-5 andre ledd.

Omsettere kan velge å benytte godkjente frivillige ordninger eller avtaler til å dokumentere oppfyllelse av bærekraftskriteriene. Omsettere skal vedlegge dokumentasjon om hvorvidt forsendelsen av biodrivstoff eller flytende biobrensler er omfattet av en godkjent frivillig ordning, samt navnet på den frivillige ordningen.

Omsettere som fremlegger dokumentasjon eller data i samsvar med godkjente frivillige ordninger eller avtaler, trenger ikke fremlegge ytterligere dokumentasjon om overholdelse av de aktuelle bærekraftskriteriene eller opplysninger om tiltak nevnt i andre ledd. Dette gjelder likevel bare i den utstrekning de aktuelle bærekraftskriteriene er dekket av den frivillige ordningen eller avtalen. Det skal oppgis om den godkjente frivillige ordningen som er benyttet er anerkjent som dekkende for alle de aktuelle bærekraftskriteriene som er relevante for det aktuelle biodrivstoffet eller flytende biobrenselet, herunder for de miljømessige og sosiale forholdene nevnt i andre ledd.

Ved samlet oppfyllelse av omsetningskrav i *henhold til § 3-4* skal opplysninger om omsatt mengde biodrivstoff og oppfyllelse av bærekraftskriteriene fra den enkelte omsetter fremkomme.

Rapporteringskjema utarbeidet av Miljødirektoratet skal benyttes ved rapporteringen. Underliggende data skal være tilgjengelig for Miljødirektoratet på forespørsel.

§ 3-11. Verifikasjon av bærekraftskriteriene

Rapporteringen etter § 3-10 skal ha vært gjenstand for en uavhengig revisjon av tilstrekkelig kvalitet.

Revisjonen skal gjennomføres av en ekstern og uavhengig revisor som:

- a. har tilstrekkelig generelle ferdigheter og kompetanse: revisoren har god generell kompetanse innen gjennomføring av revisjoner, og
- b. har relevante spesifikke ferdigheter og kompetanse: revisoren skal ha de nødvendige ferdigheter og kompetanse til å gjennomføre revisjonen av den spesifikke aktuelle produksjonskjeden og til å vurdere oppfyllelsen av de aktuelle bærekraftskriterier og relevant regelverk.

Revisoren skal benytte anerkjent, relevant standard for slik revisjon.

Revisjonen skal verifisere at systemene som brukes er nøyaktige, pålitelige og sikret mot svindel. Revisjonen skal vurdere prøvetakingens hyppighet og metode, og dataenes pålitelighet.

Dokumentasjon på gjennomført revisjon og at revisor oppfyller kravet i andre ledd fremlegges Miljødirektoratet sammen med rapportering etter § 3-10.

II

Forskriften trer i kraft [sett inn dato]